

การวิจัยเชิงคุณภาพ

(การวิเคราะห์ข้อมูล, การเขียนรายงานวิจัย)

นักศึกษาระดับปริญญาโท-เอก มทร.ธัญบุรี

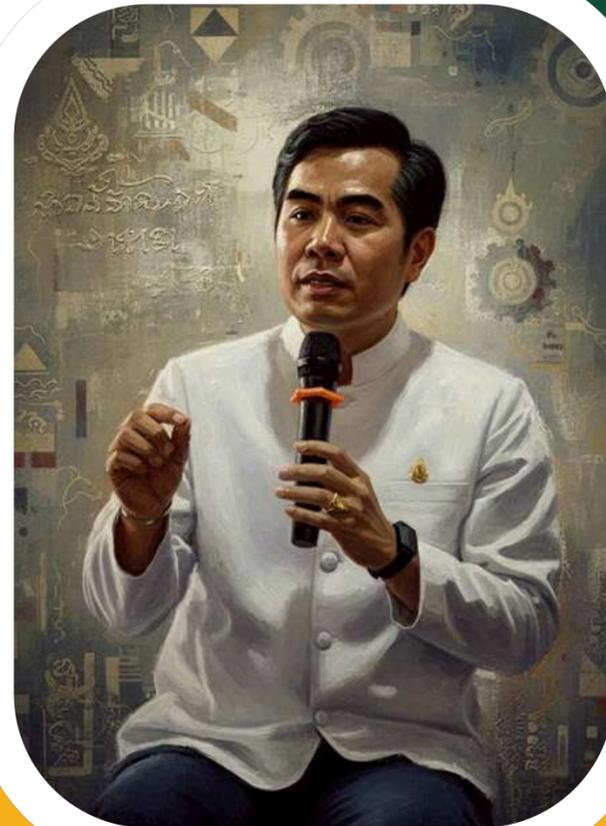
12,19,26

มุ่งเน้น

Qualitative Research Design (12), Content Analysis, Thematic Analysis (19) and QR report writing (26)

บรรยาย

รศ.ดร.ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

phusit.ph@ssru.ac.th

https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/Phusit_Phuk?s=&y=

12,19,26 ตุลาคม 2568 ณ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมจัดการภาครัฐ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หลักคิดพื้นฐาน “การวิจัยเชิงคุณภาพ”

มุ่งเน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ การรับรู้ ความหมาย และบริบทของมนุษย์ มากกว่าการวัดผลเชิงตัวเลข โดยมี “ปรัชญาพื้นฐาน (Philosophical Paradigms)” เป็นรูปแบบปฏิฐานนิยมเชิงตีความ (Interpretivism / Constructivism) ได้แก่

(1) **อภิปรัชญา (Ontology):** เชื่อว่าความเป็นจริง (Reality) เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นทางสังคมและเป็นอัตวิสัย (Subjective and Socially Constructed) มองความจริงในเชิงสัมพัทธ์ (Relativism / Multiple Realities) เชื่อว่า “ความจริงไม่ได้มีเพียงหนึ่งเดียว” แต่ขึ้นอยู่กับมุมมอง ประสบการณ์ และบริบทของแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมีความจริงได้หลายชุด ขึ้นอยู่กับมุมมองและการตีความของแต่ละบุคคลในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ [นักวิจัยจึงพยายามเข้าใจความจริงตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูล ไม่ใช่ตัดสินจากกรอบของตนเอง]

(2) **ญาณวิทยา (Epistemology):** เชื่อว่าความรู้ได้มาจากการตีความ (Interpretation) และการทำความเข้าใจความหมาย (Meaning-Oriented) ที่ผู้คนสร้างขึ้นต่อเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรม [นักวิจัยต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกวิจัยเพื่อทำความเข้าใจบริบทของพวกเขา ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยและผู้ถูกวิจัยเป็นแบบอัตวิสัย (Subjective)] โดยมีหลักการสำคัญ (Core Principles) ของการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

เก็บข้อมูลกับบุคคลและบริบทสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม

✓ ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Human-Centered)

✓ ศึกษาเข้าใจ-เข้าถึงบริบท (Contextual Understanding)

มีใช้ตัวแปร แต่เป็นผู้รู้จริง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ/เจ้าของประสบการณ์

✓ การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis)

✓ เน้นความลึกมากกว่าความกว้าง (Depth over Breadth)

การวิเคราะห์ข้อมูลจะเริ่มจากข้อมูลจริงในภาคสนาม เพื่อค้นหารูปแบบ (Patterns) แก่นสาร (Themes) และสร้างข้อสรุป แนวคิด หรือสมมติฐานใหม่จากข้อมูลจริง ไม่ได้เริ่มต้นด้วยการทดสอบทฤษฎีหรือตั้งสมมติฐานที่มีอยู่แล้ว

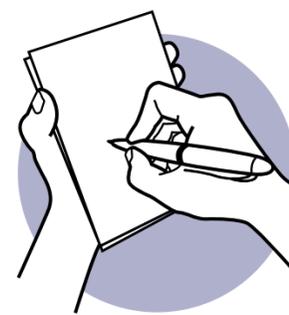
มุ่งทำความเข้าใจเชิงลึกในประเด็นหนึ่ง มากกว่าการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก

✓ การมองในแบบองค์รวม (Holistic and Comprehensive View)

การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งหมด (ภาพรวม) อย่างละเอียดลึกซึ้ง ด้วยการพิจารณาถึงปัจจัยและบริบทที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน

ข้อมูลภาพ: ดุษฎีนิพนธ์การวิจัยผสมผสานของผู้บรรยายที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

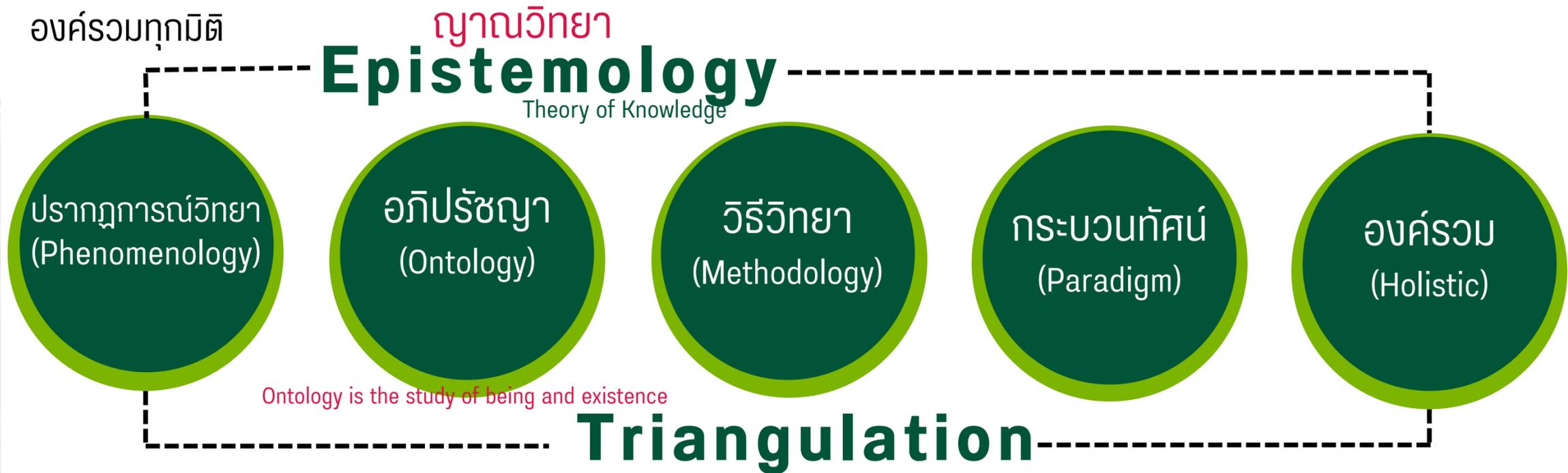

ทำตัวให้ติดดิน เป็นคนของทุกคนที่มีหน้าที่แบบรถโต (โต-พรวน-ตัก-ปรับ-เก็บ) (อึดถึกทน)

หลักคิด การวิจัย เชิงคุณภาพ

กระบวนทัศน์ที่ยึดเป็นระบบคิดเชิงวิทยาศาสตร์ที่ได้มาซึ่งความรู้ที่เป็นจริง หรือความจริงที่เกิดขึ้นของปรากฏการณ์นั้นมากกว่าการใช้ความเห็น เพื่อสืบสาวเจาะลึกในเรื่องหนึ่งใดให้ไขความกระจ่างให้ข้อสงสัยแบบองค์รวมทุกมิติ

[43] การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีทางสังคมศาสตร์ ที่อธิบายพฤติกรรมความสัมพันธ์ของคนกับสังคม เป็นขั้นตอนรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ มีลักษณะของมูลที่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตามความคิด ตามเหตุและผลของผู้ให้ข้อมูล มีขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล 4 แบบ คือ (1) การสังเกตและ การเข้าร่วม (2) การสนทนากลุ่มย่อย (3) การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (4) การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก

รศ.ดร.โยธิน แสงดี. (2024). การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ. http://www.rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1280
[43] Sawangdee, Y. & Wongsachue, T. (2003). Techniques of Data gathering Procedures in Qualitative Research. Journal of Research Methodology, 16(3), 511-524.
https://portal.edu.chula.ac.th/pub/jrm/index2.php/jrm/article/view/395/pdf_337

WHAT IS QUALITATIVE RESEARCH?

Qualitative research is a type of research that explores and provides deeper insights into real-world problems.^[5] Qualitative research gathers participants' experiences, perceptions, and behavior.^[6] Qualitative research is one of the methods in social science research. A main purpose of the method is to describe relationships between people and societies.^[7] Qualitative research is especially effective in obtaining culturally specific information about the values, opinions, behaviors, and social contexts of particular populations.^[8] Qualitative research is a type of research that aims to gather and analyse non-numerical (descriptive) data in order to gain an understanding of individuals' social reality, including understanding their attitudes, beliefs, and motivation.^[9] The primary purpose of conducting qualitative research is to understand the individual's thoughts, feelings, opinions, and reasons behind these emotions.^[10] Qualitative research is concerned with feelings, ideas, or experiences.^[11]

[5] Moser A, Korstjens I. (2017). Series: Practical guidance to qualitative research. Part 1: Introduction. Eur J Gen Pract. 23(1):271-273. [PMC free article] [PubMed]

[6] Tenny S, Brannan JM, Brannan GD. Qualitative Study. [Updated 2022 Sep 18]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan-. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK470395/>

[7] Sawangdee, Y. & Wongsachue, T. (2003). Techniques of Data gathering Procedures in Qualitative Research. Journal of Research Methodology, 16(3), 511-524. https://portal.edu.chula.ac.th/pub/jrm/index2.php/jrm/article/view/395/pdf_337

[8] FAMILY HEALTH INTERNATIONAL. (2016). Qualitative Research Methods Overview. <https://course.ccs.neu.edu/is4800sp12/resources/qualmethods.pdf>

[9] wikipedia (2024). Qualitative research. https://en.wikipedia.org/wiki/Qualitative_research

[10] proprofssurvey. (2024). Qualitative Research Methods: Types, Examples, and Analysis. <https://www.proprofssurvey.com/blog/qualitative-research/>

[11] Ugwu, Chinyere. N. and Eze Val, H. U. (2023). Qualitative Research. IDOSR JOURNAL OF COMPUTER AND APPLIED SCIENCES, 8(1), 20-35. <https://www.idosr.org/wp-content/uploads/2023/01/IDOSR-JCAS-8120-35-2023.docx.pdf>

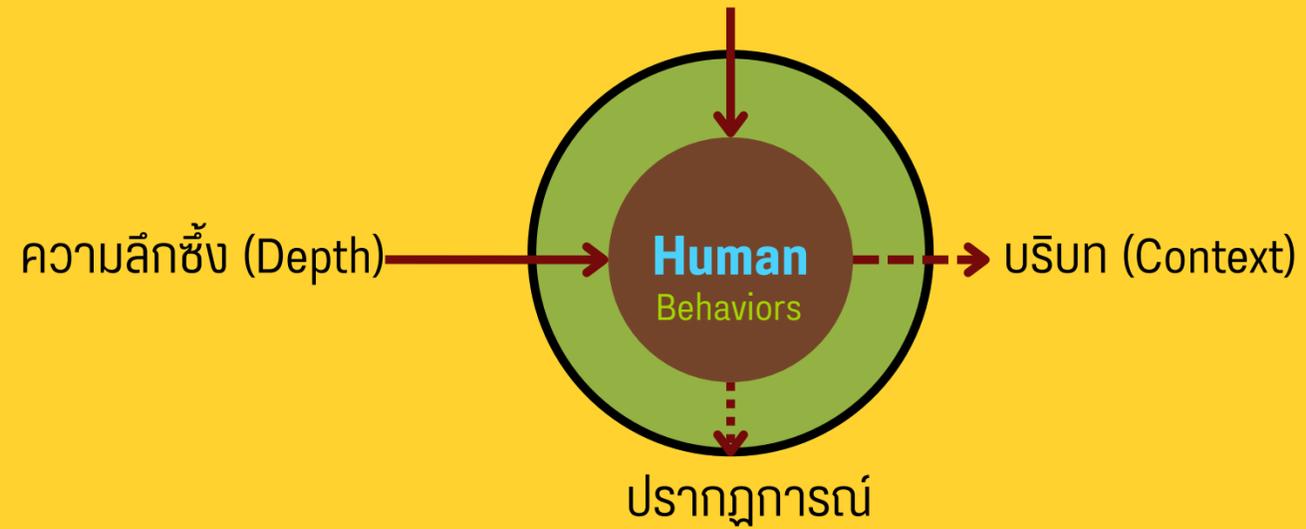
SSRU

RMUTT
www.rmUTT.ac.th

QR: Qualitative Research

What is qualitative research?

In Summary,

...A qualitative research is a description of the relationship between people and society, insights into real-world problems, social context, understanding of cultural anthropology, behavior, feeling, experience, perception, ideas, attitude, opinion, understanding beliefs, and motivation...

Conclusion:

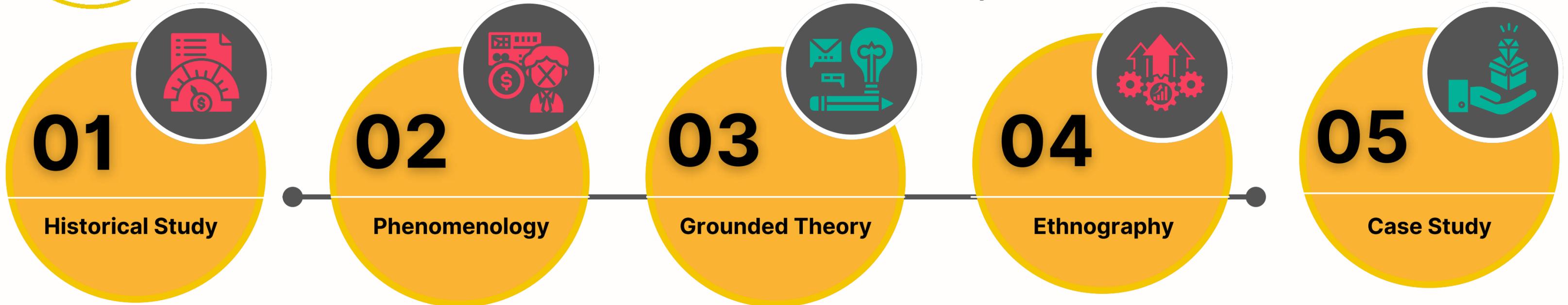
Searching, studying, and proving social phenomena or human behaviors contribute to a deeper understanding of how individuals interact within their social contexts, enabling researchers to explain, interpret, and predict patterns that shape human society.

phusit.ph@ssru.ac.th

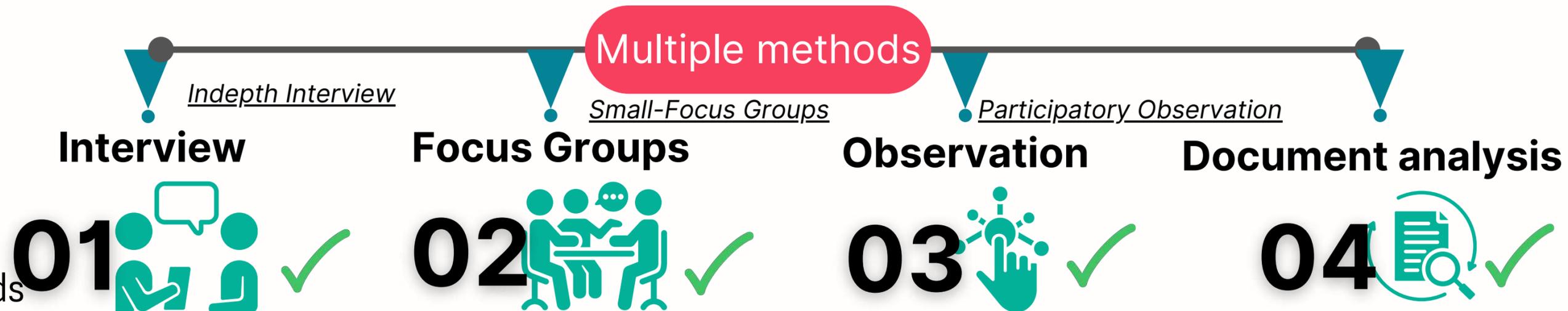
5 Qualitative Research Designs and 4 Research Methods

Qualitative Research Designs

[44] Lissie Hoove, Grand Canyon University
November 03, 2021 in [Doctoral Journey]

Qualitative Research Methods

สรุป... 5 การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพที่พบบ่อยที่สุด

ลำดับ	รูปแบบ	วัตถุประสงค์หลัก	ลักษณะเด่น/การใช้งาน	วิธีการเก็บข้อมูล	ผลลัพธ์ที่ได้
1	ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology)	เพื่อความเข้าใจ "ประสบการณ์ที่ถูกใช้ชีวิต" (Lived Experience) ของบุคคลที่มีต่อปรากฏการณ์หนึ่งๆ (โรคระบาดโควิด 19)	มุ่งเน้นการค้นหา แก่นสาร (Essence) หรือความหมายร่วมของประสบการณ์นั้น ๆ	ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)	แก่นของประสบการณ์
2	ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)	สร้างทฤษฎี (Theory Generation) ที่อธิบายกระบวนการ (Process) การกระทำ (Action) หรือปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นจาก ข้อมูลภาคสนาม	ทฤษฎีที่ได้จะ "มีรากฐาน" (Grounded) มาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (Iterative) โดยใช้การเข้ารหัส (Coding) เป็นเครื่องมือหลัก	สัมภาษณ์ซ้ำ ๆ หลายรอบ การสังเกต และการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง	ทฤษฎีหรือโมเดลใหม่
3	ชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography)	เพื่อทำความเข้าใจ "วัฒนธรรม" (Culture) อธิบายรูปแบบพฤติกรรม ความเชื่อ และภาษาของกลุ่มสังคมหนึ่งในบริบทตามธรรมชาติ	การลงพื้นที่ภาคสนาม (Fieldwork) และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นเวลานาน เพื่อทำความเข้าใจ "มุมมองของคนใน" (Emic View)	การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และบันทึกภาคสนาม (Field note)	ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรม
4	กรณีศึกษา (Case Study)	ศึกษาเจาะลึก (In-depth Analysis) เฉพาะกรณี บุคคล เหตุการณ์ องค์กร หรือกลุ่มสังคมที่ถูกกำหนดขอบเขตไว้ชัดเจน	มุ่งเน้นการทำความเข้าใจความซับซ้อนของกรณีนั้น ๆ อย่างละเอียดในบริบทที่เป็นจริง อาจศึกษากรณีเดียวหรือหลายกรณีเพื่อเปรียบเทียบ (Multiple Case Study) ก็ได้	ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายจาก interview, document, observation	บทเรียนและข้อเสนอแนะ
5	การวิจัยเชิงเล่าเรื่อง (Narrative Research)	ศึกษาเรื่องราว (Stories) และลำดับเวลา (Chronology) ของบุคคลเพื่อความเข้าใจว่าพวกเขาตีความและสร้างความหมายให้กับชีวิต เป็นเรื่องราวของชีวิต	มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมเรื่องเล่าส่วนตัว (Personal Experiences) หรือชีวประวัติ (Biography) และนำมาวิเคราะห์โครงสร้าง เนื้อหา และความหมายของเรื่องเล่า นั้น ๆ	การสัมภาษณ์แบบเปิด (open-ended interview) และการวิเคราะห์เรื่องเล่า (narrative analysis)	ความหมายและอัตลักษณ์ของผู้เล่าเรื่องราว

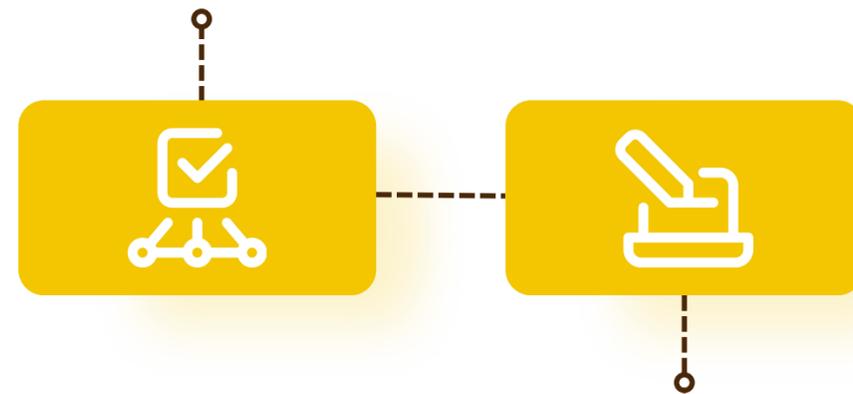
ที่มา: ผลงานวิจัย บทความวิจัยทั้งไทยและต่างประเทศ โดยใช้ 2 ฐาน AI Generated, ChatGPT, Gemini (2025)

สรุปว่า...

การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีการออกแบบต้องพิจารณา...

- ศาสตร์วิชาที่รู้จริง รู้ลึกในความรู้ของตนเอง
- “เรื่อง” หรือ “ประเด็น” ที่สนใจวิจัย/ศึกษาค้นคว้า
- แหล่งข้อมูล พื้นที่เป้าหมาย
- ผู้รู้หลักและกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล (Key informants and participants)

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพต้องระบุให้ชัด...

- Phenomenological approach
- Documentary research
- Case study [one of the most common qualitative designs]
- Grounded theory
- Historical Study
- Ethnography

นำสู่การออกแบบลักษณะเฉพาะรูปแบบการวิจัย

มุ่งเน้นความจริงมากกว่าความเห็นบุคคล

ความจริงมีอยู่หลายชุด

- There is no single objective reality (Things)
- ความจริงมีหนึ่งเดียวแต่การบอกเล่าความจริงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกันไป
- เริ่มวิธีคิด ด้วยการค้นหา “เรื่อง” หรือ “ประเด็น” ในปรากฏการณ์นั้น ๆ เป็นเบื้องต้นก่อน
- ระบุกลุ่มเป้าหมายหรือพื้นที่เป้าหมายวิจัยให้ชัด

ออกแบบการวิจัยตามความสนใจ...

- การวิจัยเอกสาร มุ่งสืบค้นข้อมูลจากเอกสารเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ
- การวิจัยมานุษยวิทยา มุ่งศึกษาข้อมูลที่เป็นปฏิกิริยาที่มีปรากฏการณ์
- การวิจัยชาติพันธุ์วรรณา มุ่งศึกษาข้อมูลที่เป็นปฏิกิริยาที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เผ่าชน กลุ่มวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อ (นาค-คำชะโนด)
- การวิจัยแบบกรณีศึกษา มุ่งศึกษาเจาะจงชุมชน กลุ่มคนประเด็นเรื่องเฉพาะ อาทิ หน่วยงานองค์กร การพัฒนาคน (บุคคล) ชุมชนท้องถิ่น
- การวิจัยประวัติศาสตร์ มุ่งเน้นข้อมูลเอกสาร พงศาวดาร ภาพถ่าย ภาพเขียน สถานที่จริงทางประวัติศาสตร์
- การวิจัยแบบใช้เรื่องเล่า มุ่งเน้นข้อมูลที่เป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้รู้ในเรื่องที่สนใจ

(Method, Time, Place and Person)

Data Triangulation: MTPP

หลักการ-วิธีรวบรวม-การวิเคราะห์ข้อมูลที่นิยมที่สุด...

- หลักการที่นิยมที่สุดเน้น “หลักฐาน-ปรากฏการณ์-ผู้รู้จริง”
- วิธีการรวบรวมข้อมูล (เครื่องมือ) ที่นิยมที่สุด
 - In-depth Interview (สัมภาษณ์เชิงลึก) ประมาณ 18 คน
 - Participation and Observation (การมีส่วนร่วมและการสังเกต)
 - Small group discussion (สนทนากลุ่มย่อย 3-4 คน)
 - Focus group discussion (สนทนากลุ่มแบบเจาะจง 8-10 คน)
 - Document analysis (การวิเคราะห์เอกสาร) 3-5 เรื่อง: 1 แหล่งที่มา
- การวิเคราะห์ข้อมูลที่นิยมที่สุด
 - Thematic analysis (การวิเคราะห์แก่นสาระ)
 - Content analysis (การวิเคราะห์เนื้อหา)
- พิจารณาข้อมูลถึง ความเหมือน คล้ายคลึง ตรงกัน ซ้ำ ๆ (ซ้ำซาก)

Workshop

การรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

“การรวบรวมข้อมูล” เป็นหนึ่งในกระบวนการวิธีดำเนินการวิจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง (จัดอยู่ในบทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย) เมื่อมีการวิจัย “ข้อมูล” จึงมีความสำคัญที่สุด เมื่อ “ข้อมูล” สำคัญที่สุด “เครื่องมือ” ในการรวบรวมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง **ดังนั้น** การได้มาซึ่ง “ข้อมูล” ที่ดีมีคุณภาพสมบูรณ์ต้องรู้จักการออกแบบเครื่องมือที่ดีเพื่อการเก็บข้อมูลให้สอดคล้องแต่ละวัตถุประสงค์วิจัยที่ครบถ้วนสมบูรณ์ด้วย ทั้งนี้ “เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ” ที่ต้องใช้อยู่ ๆ มีดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

สนทนากลุ่มย่อย (small Group; 2-6 คน) และสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group; 7-12 คน)

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)

การวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

“สืบสาวล้วงหาความจริง สิ่งที่อยู่ในใจ ไม่สามารถเห็นได้ ต้องให้พูดออกมา”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

การสัมภาษณ์เชิงลึก เหมาะสำหรับการวิจัยแบบเฉพาะกรณี (Case Study) ซึ่งต้องมีความรู้รอบ รู้ลึกซึ่ง รู้จริงกับเรื่องที่ให้สัมภาษณ์ เป็นผู้รู้จริง มักนิยมใช้คำถามแบบไม่มีโครงสร้างจะยืดหยุ่นมากกว่าแบบมีโครงสร้าง แต่นักวิจัยใหม่ ๆ หรือนักศึกษาควรใช้แบบมีโครงสร้างเพื่อไม่ให้หลุดประเด็น

รู้รอบทิศ 360 องศา
ข้อมูลที่สัมภาษณ์จะทำให้เข้าใจแบบองค์รวมของประเด็นการวิจัย ให้อธิบายอย่างแจ่มแจ้งเห็นจริงในเรื่องนั้น ๆ แบบเจาะลึก

การเลือกปกรองผู้รู้จริง
การปกรองสัมภาษณ์กับผู้รู้จริง ๆ เพื่อให้ข้อมูลสำคัญกับประเด็นวิจัยให้ได้มาแบบตรงประเด็น มีความลึกซึ้ง มีความจริง มีความน่าเชื่อถือ อาทิ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูอาจารย์ พระสงฆ์ ผู้นำจิตวิญญาณหรือหัวหน้าเผ่า

18 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
จำนวนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ต้องอย่างน้อย 18 คน เพื่อนำมาหาความซ้ำๆ หรือพูดตรงกันให้ได้มากที่สุด

[เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ]

Workshop

วิธีรวบรวมข้อมูล

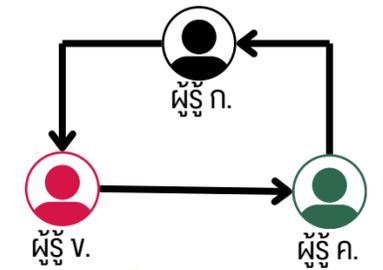
- ถ้าวิจัยเอกสารต้องระบุ “ผู้รู้ไว้ให้ชัดเจน” ที่จะให้ข้อมูลสัมภาษณ์ เพิ่มจากข้อมูลจำพวกเอกสาร พงศาวดาร จดหมายเหตุ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตำรา บันทึก การเรียบเรียง งานเขียน คัมภีร์ ฯลฯ
- ถ้าวิจัยในการรวบรวมข้อมูลจากชุมชน มักจะเริ่มด้วยการสนทนากลุ่มแบบธรรมชาติ หรืออาจเริ่มที่การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และกำหนดผู้รู้สัมภาษณ์เชิงลึกสืบสาวไปหา “ผู้รู้จริง”
- ต้องทำการจดบันทึกในสมุด และมีเทปบันทึก หรือใช้โทรศัพท์บันทึกเสียง หรือเครื่องบันทึกเสียงด้วย
- จะใช้การสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า หรือโทรศัพท์สัมภาษณ์ก็ได้

วลีที่ต้องใช้...

- ทำไม?
- อย่างไร?
- เหตุใด?
- เพียงใด?
- เพราะอะไร?
- คิดเห็นอย่างไร?
- อธิบายได้ไหม? สำคัญอย่างไร?

Triangular check

แบบเก็บข้อมูลวิจัยเชิงพื้นที่ (สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพื้นที่: ทะเลบัวแดง อุดรธานี)

แผนบูรณาการวิจัย: การวิจัยและพัฒนาสังคมรากหญ้า เศรษฐกิจภูมิปัญญา ประชากรที่มีส่วนร่วมสถานีวิจัย

นักวิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต ภูคำชโนน และทีมนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นักวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ชื่อ-สกุลผู้สัมภาษณ์ นางสาว ธิภารัตน์	ชื่อ-สกุลผู้ถูกสัมภาษณ์ นางเสมือน แลนหาญ
วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 23 / มี.ค / 2563	เพศ หญิง อายุ 48 ปี
เวลา 09.30 น. สถานที่(ชุมชน) ทะเลบัวแดง	สถานภาพสมรส สมรส อาชีพ จัดเรือ/รับจ้าง
	การศึกษาสูงสุด ป.6 รายได้ต่อเดือน 3000 บาท
	ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 3 ปี

*นักวิจัย (เขียนและประเมินสรุปตามข้อเท็จจริง)

ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Interview) จำนวน 7 ข้อคำถาม รายละเอียดดังนี้

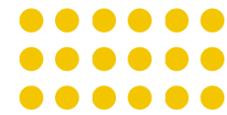
- 1) ในชีวิตประจำวันท่านอาศัยทะเลบัวแดงในเรื่องอะไรบ้าง?
- 2) ท่านมีส่วนร่วมใน...

phusit.ph@ssru.ac.th

สนทนากลุ่มย่อยและแบบเจาะจง (Small /Focus Group Discussion)

Workshop

[เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ]

ฐานคิดว่า กลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิก พลังกลุ่มมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อตามบรรทัดฐานของกลุ่ม กลุ่มสร้างความกล้าแลกเปลี่ยนข้อมูลกันมากขึ้น

01

การสนทนากลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

เกิดขึ้นแบบเผชิญหน้ากับกลุ่ม 2-5 คน ในพื้นที่การวิจัย ด้วยการพูดคุย สนทนาสืบสาวหาข้อมูลให้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความรู้ของกลุ่มที่อาศัย อยู่ตามวิถีธรรมชาติเพื่อสืบหาข้อมูลจากผู้รู้จริงมาไขความกระจ่าง

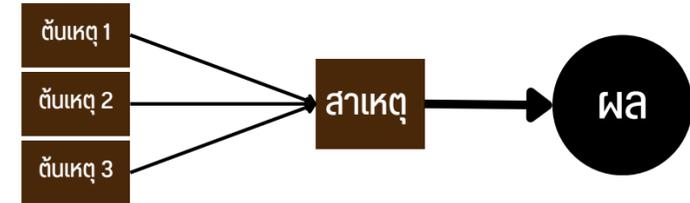
นิยมใช้คำถามแบบปลายเปิด ไม่เกินการสนทนา 2 ชั่วโมง และคุมข้อคำถาม เจาะลึกในประเด็นที่ต้องการด้วยปลายปิด ไม่เกิน 1 ชั่วโมง (นักวิจัยเตรียมข้อ คำถามไว้ล่วงหน้า) ซึ่งกระบวนการสนทนาจะเป็นแบบธรรมชาติมากที่สุด ไม่ ควรเกินเวลา 3 ชั่วโมง และควรตรวจสอบสามเส้า (กลุ่ม 1-2-3) หาสถานที่ เขียบสงบจากเสียง กลิ่น ผู้คนสัญจร

การสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion)

เป็นบรรยากาศแบบ “จับเข้าคุยกัน” กับกลุ่มคนคัดเลือกเข้ามาร่วมสน ทนากลุ่ม 6-12 คนที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน (ไม่เข้มกัน-ไม่ขัดแย้ง กัน) กล่าวพูด กล่าวตาม กล่าววิจารณ์ คำถามแบบเจาะประเด็นตามลำดับ

02

คำถามต้องยึดตามที่ได้ออกแบบกรอบวิจัยไว้ ดังนี้

Key Informants

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ช่วยนักวิจัย

นักวิจัย

ลักษณะการนั่งสนทนากลุ่มย่อย

การนั่งสนทนา กลุ่มแบบเจาะจง

ผู้ช่วยนักวิจัย-จดบันทึก

นักวิจัย

สรุป-พ้อนคลาย

เจาะประเด็น

แนะนำ

คำถาม

หัวใจหลัก คือ การสร้างการแลกเปลี่ยนระหว่างกันมีการโต้ตอบซึ่งกันและกันให้เป็นพลวัต (Group Discussion to Group Dynamic)

จัดสนทนากลุ่ม 3 กลุ่มเพื่อตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ให้ข้อมูลมีความแม่นยำที่สุด

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)

Workshop

11

การเข้าถึงข้อมูลแบบเผชิญเหตุการณ์จริง สัมผัสจริง เห็นพฤติกรรม อารมณ์ อิริยาบถ ถ้อยคำ น้ำเสียง แววตา ความรู้สึกของกลุ่มคนที่ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมนั้นของกลุ่มคนหรือชุมชน นักวิจัยต้องสามารถเข้าร่วมสังเกตทั้งแบบทางการ คือแจ้งให้ทางชุมชน ผู้นำทราบล่วงหน้า และไม่เป็นการเข้าไปแบบเนียนเหมือนสมาชิกชุมชนเพื่อล้วงข้อมูลกับผู้ร่วมกิจกรรมซึ่งจะได้ข้อมูลสำคัญได้มากทั้งต้น ลึกของแต่ละผู้รู้ และยังสามารถได้ข้อมูลเพื่อขยายหาผู้รู้จริง โดยติดตามสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไปได้

“สืปากว่าไม่เท่าตาเห็น สืตาเห็นไม่เท่ามือคลำ สืมือคลำไม่เท่าทำเอง” นักวิจัยต้องระมัดระวังว่า “อย่าล่ำเอียงหรือมือคต” ในความคิดของตนเองมากเกินไปเพราะข้อมูลเกิดขึ้นจริงจากการสัมผัสเองของนักวิจัยแต่สามารถใช้ในการตรวจสอบแบบสามเส้าของข้อมูล การเก็บข้อมูลต้องไปฝังตัวอยู่ในพื้นที่หลายวัน บางครั้งต้องวางแผนทำแผนที่เดินเท้าระบุเส้นทางไปสัมภาษณ์ผู้รู้ด้วย **[เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ]**

- » หนังสือถึงผู้นำ ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รายละเอียดข้อสังเกตและคำถาม
- » การรู้กำหนดการกิจกรรมและไปสังเกตการณ์ล่วงหน้า สำรองพื้นที่เบื้องต้น
- » วิธีการเก็บข้อมูลสามารถยืดหยุ่นได้ตามเหมาะสม
- » แผนที่เดินดิน ไตรศัพท์ กล้อง เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก (Fieldnotes)

phusit.ph@ssru.ac.th

การวิจัยเอกสาร (Document Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร

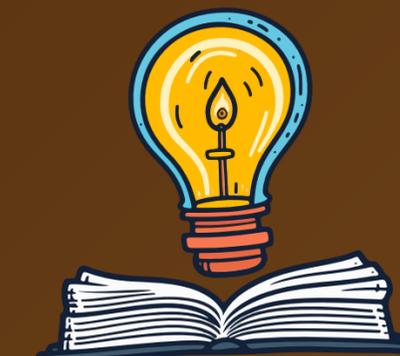
มุ่งศึกษา “เอกสาร” เป็นหลัก
ไม่เน้นหนักผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
(ผู้รู้จริง)

แหล่งสืบค้นข้อมูล อาทิ หอ
จดหมายเหตุ ห้องสมุด
พิพิธภัณฑ์ สำนักพิมพ์ ฯลฯ

ต้องระบุให้ชัดกับ เอกสารหลัก
(Primary source) และเอกสารรอง
(Secondary source)

เครื่องมือ: สมุดบันทึก laptops ฯ
การวิเคราะห์: Content Analysis

"ความอิ่มตัวของข้อมูล" (Data Saturation)

เมื่อเก็บข้อมูลไปแล้ว...ไม่พบประเด็น (Themes) แนวคิด (Codes) หรือข้อมูลเชิงลึกใหม่ ๆ สามารถยุติการเก็บข้อมูลได้

- การวิเคราะห์งานวิจัยระดับปริญญาเอกหลายร้อยเรื่องที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ **จำนวนผู้ให้ข้อมูลโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 20-30 คน** แต่ช่วงที่พบความถี่สูงสุดคือ 15-50 คน (Mason, 2010) DOI: <https://doi.org/10.17169/fqs-11.3.1428>
- นักวิจัยส่วนใหญ่นิยมใช้ตัวเลข 20 คน เป็นจุดเริ่มต้นที่ปลอดภัยในการวางแผนงานวิจัย เพื่อให้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ (IRB)

15-20 Participants / Informants for Research

"พิจารณาจาก "รหัสข้อมูล" งานวิจัยส่วนใหญ่ถูกค้นพบว่า ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลประมาณ 12-15 คน ข้อมูลที่ได้นั้น **เพียงพอที่จะครอบคลุมรหัสข้อมูล (Codes) หรือประเด็นหลักที่สำคัญ** ได้ถึง 80-90% ของรหัสทั้งหมด

#ถ้าหากนักวิจัยถูกแนะนำให้ใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คนขึ้นไป ชี้ว่า อาจารย์มีความพยายามในการสร้าง **"ความน่าเชื่อถือและความสมบูรณ์ของข้อมูล (Rigor and Completeness)"** โดยมุ่งหวังให้เกิด Data Saturation ที่แข็งแกร่งและมีหลักฐานทางวิชาการรองรับชัดเจน

ปัจจัย	จำนวน	เหตุผล
ขอบเขตการวิจัย	น้อยลง (เช่น 12-15 คน)	หากงานวิจัยมี ขอบเขตแคบ และกลุ่มประชากรมีความ เป็นเนื้อเดียวกัน (Homogeneous) ข้อมูลจะอิ่มตัวเร็ว
กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย	มากขึ้น (เช่น 20-40 คน)	กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย (Heterogeneous) ต้องเก็บมุมมองจากกลุ่มย่อย หลายกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบ
ระเบียบวิธีวิจัย	แตกต่างกันไป	Grounded Theory อาจต้องใช้ 20-60 คน, Case Study อาจใช้เพียง 4-15 คน, ส่วน Narrative Research อาจใช้เพียง 1-2 คน

Key informants

17
(15-20 participants)

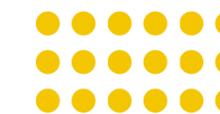
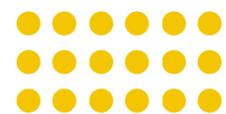
Mason, M. (2010). Sample Size and Saturation in PhD Studies Using Qualitative Interviews. Forum Qualitative Sozialforschung Forum: Qualitative Social Research, 11(3). <https://doi.org/10.17169/fqs-11.3.1428>

The primary data collection methods included in-depth interviews, a questionnaire survey, focus group discussions, and workshops.

การพัฒนา งานวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research)

การเผยแพร่

Case Study: International Research Journal of Multidisciplinary Scope (IRJMS), 2025; 6(3):336-348

Enhancing Urban Community Development through Intellectual Capital: A Case Study of Dusit District, Bangkok, Thailand

[DOI: 10.47857/irjms.2025.v06i03.05109](https://doi.org/10.47857/irjms.2025.v06i03.05109)

Scopus
Q4

**In-depth
Interviews**

**Questionnaire
Survey**

**Focus Group
Discussions**

Workshops

A total of 43 community leaders, one from each community, were interviewed using a semi-structured format. The interviews aimed to gather insights into leadership roles, community challenges, and the application of local narratives in product development. Each interview lasted approximately 60 minutes and was conducted in the participants' preferred locations within Dusit District.

A structured questionnaire was distributed to 400 community committee members across the 43 communities. The survey included questions related to community engagement, product development processes, and the application of the Sufficiency Economy Philosophy. The questionnaire was designed to capture both quantitative data and qualitative insights through open-ended questions. The survey was administered in person and online to accommodate participants' preferences.

Two focus group discussions were conducted with local entrepreneurs and occupational group members, comprising a total of 53 participants. These discussions aimed to explore collaborative efforts in community product development and identify barriers to sustainable practices. Each focus group session lasted approximately 90 minutes and was facilitated by a trained moderator.

A workshop on herbal production and processing was organized for 100 urban community members. This hands-on session aimed to enhance participants' skills in product development and promote collaboration among community members.

Content Analysis And Thematic Analysis

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis - CA) เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา **เนื้อหา** (Content) ของข้อมูลที่สื่อสารออกมาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ข้อความที่ถอดเทปจากการสัมภาษณ์, เอกสาร, บทความ, ข่าว, รูปภาพ, การจดข้อมูลจากภาคสนาม, ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ฯลฯ

เพื่อ:

- กำหนดรูปแบบและโครงสร้าง (Patterns and Structure) เพื่อระบุคุณลักษณะสำคัญของข้อมูลและจัดจำแนกเป็น หมวดหมู่ (Categories) อย่างเป็นระบบ
- เชิงปริมาณ (Quantitative) เป็นการนับความถี่ของคำ วลี หรือหมวดหมู่ที่เกิดขึ้น เพื่อสรุปผลเชิงตัวเลข (มากที่สุด-น้อย)
- เชิงคุณภาพ (Qualitative) มุ่งการตีความหมายพื้นฐานและความแตกต่างภายในข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจ "สาระ" หรือ "ข้อความ" (Message) ที่แฝงอยู่

การวิเคราะห์ประเด็น (Thematic Analysis - TA หรือการวิเคราะห์แก่นสาระ)

- เป้าหมายหลัก: ระบุ วิเคราะห์ และรายงานรูปแบบ (Patterns) หรือ "ประเด็นหลัก/แก่นสาระ" (Themes) ที่ซ่อนอยู่ในชุดข้อมูล

จุดเน้นสำคัญ

แก่นเรื่อง (Themes)

ความยืดหยุ่น

เทคนิคมีความยืดหยุ่นสูง

เหมาะสมกับงานวิจัยทุกประเภท

Content Analysis และ Thematic Analysis เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้การ Coding เป็นหัวใจในการทำงาน

80%

Content Analysis

20%

Thematic Analysis

งานวิจัยในต่างประเทศได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง

Content Analysis And Thematic Analysis

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis - CA) เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา **เนื้อหา** (Content) ของข้อมูลที่สื่อสารออกมาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ข้อความที่ถอดเทปจากการสัมภาษณ์, เอกสาร, บทความ, ข่าว, รูปภาพ, การจดข้อมูลจากภาคสนาม, ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ฯลฯ

เพื่อ:

- กำหนดรูปแบบและโครงสร้าง (Patterns and Structure) เพื่อระบุคุณลักษณะสำคัญของข้อมูลและจัดจำแนกเป็น หมวดหมู่ (Categories) อย่างเป็นระบบ
- เชิงปริมาณ (Quantitative) เป็นการนับความถี่ของคำ วลี หรือหมวดหมู่ที่เกิดขึ้น เพื่อสรุปผลเชิงตัวเลข (มากที่สุด-น้อย)
- เชิงคุณภาพ (Qualitative) มุ่งการตีความหมายพื้นฐานและความแตกต่างภายในข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจ "สาระ" หรือ "ข้อความ" (Message) ที่แฝงอยู่

การวิเคราะห์ประเด็น (Thematic Analysis - TA หรือการวิเคราะห์แก่นสาระ)

- เป้าหมายหลัก: ระบุ วิเคราะห์ และรายงานรูปแบบ (Patterns) หรือ "ประเด็นหลัก/แก่นสาระ" (Themes) ที่ซ่อนอยู่ในชุดข้อมูล

จุดเน้นสำคัญ

แก่นเรื่อง (Themes)

ความยืดหยุ่น

เทคนิคมีความยืดหยุ่นสูง

เหมาะสมกับงานวิจัยทุกประเภท

Content Analysis และ Thematic Analysis เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้การ Coding เป็นหัวใจในการทำงาน

80%

Content Analysis

20%

Thematic Analysis

งานวิจัยในต่างประเทศได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง

Overview of Content Analysis

Type of content analysis	Study starts with	Timing of defining codes or keywords	Source of codes or keywords
Conventional content analysis	Observation	Codes are defined during data analysis	Codes are derived from data
Directed content analysis	Theory	Codes are defined before and during data analysis	Codes are derived from theory or relevant research findings
Summative content analysis	Keywords	Keywords are identified before and during data analysis	Keywords are derived from interest of researchers or review of literature

Table 1. Summary of the three approaches to content analysis (Hsieh & Shannon, 2005)

นิยาม

วิธีการวิจัยแบบหนึ่งในการตีความแบบนามธรรมของเนื้อหาองข้อมูลผ่านกระบวนการจำแนกที่เป็นระบบด้วยการลงรหัส (Coding) และการกำหนดหัวข้อหลัก (Themes) หรือแบบแผน (Patterns) (Hsieh & Shannon, 2005) ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาไม่ใช้ตัวเลขอธิบาย (Mayring, 2000) เป็นการลดทอนข้อมูลเชิงคุณภาพจำนวนมากแต่ต้องพยายามรักษาความหมายหลักให้ชัดเจน (Patton, 2002; Zhang, & Wildermuth, 2005) โดยกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาต้องอ่านเนื้อหาจากทุกแหล่งอย่างถี่ถ้วนจนตกผลึกแล้วอธิบายความรู้ (Knowledge) ที่ปรากฏเป็นความเรียง (โยธิน แสงดี, 2024; จำเนียร จวงตระกูล, 2562; จำเนียร จวงตระกูลและนวิสนันท์ วงศ์ประสิทธิ์, 2019)

หลักการสำคัญ

การตีความ (Interpretation) จากจากสิ่งที่เห็นประจักษ์ (Manifest) ตามเนื้อหาที่ปรากฏตามตัวอักษร (Literal Content) ไปสู่ความหมายที่แฝงเร้นอยู่ (Latent) ภายในข้อมูลนั้น โดยกระบวนการดังนี้ (Erlingsson & Brysiewicz, 2017)

- อ่านข้อความให้ถี่ถ้วนตกผลึก (**กำหนดสาระสำคัญ**)
- การย่อ (Condensation) /ลดทอนข้อมูล (**ความหมายเดิมคงอยู่**)
- สร้างรหัส (Code) (**คำ/วลี แทนความคิดเดียว**)
- นำรหัสที่สัมพันธ์รวมกลุ่มเป็นหัวข้อเรื่อง (Category) (บางงานวิจัยใช้เป็นขั้นตอนสุดท้ายเพื่อเขียนรายงานวิจัย)
- นำหัวข้อเรื่องต่างๆ มารวมกันเป็นหัวข้อเรื่องหลัก (Theme) เพื่อกำการเขียนรายงานผลการวิจัย

วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่นิยมที่สุด

บทความเรื่อง Three Approaches to Qualitative Content Analysis (Hsieh & Shannon, 2005) ซึ่งเป็นบทความที่นำไปอ้างอิงในบทความต่าง ๆ มากถึง 61,764 บทความ

ลำดับ	รูปแบบ	ขั้นตอน	การกำหนดรหัสคำและแหล่งที่มา
1	Conventional Content Analysis	แบบดั้งเดิม; Code > Category > Theme ซึ่งนักวิจัยนำไปอธิบายเพื่อตอบคำถามการวิจัยของตนได้	กำหนดรหัสระหว่างการวิเคราะห์ ได้มาจากสาระสำคัญของข้อมูล
2	Directed Content Analysis	แบบกำหนดล่วงหน้า; การจัดทำรหัส (Code) และหัวข้อเรื่อง (Category) ไว้ล่วงหน้าตามทฤษฎี หรืองานวิจัย หรือปรากฏการณ์การวิจัย	ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า
3	Summative Content Analysis	แบบสรุปความ; ระบุ กำหนดจำนวน ความถี่ (frequency) ของคำและเนื้อหาสาระของสารหรือข้อความในตัวข้อมูล	กำหนดคำสำคัญล่วงหน้า/ระหว่างการวิเคราะห์ ตามความสนใจของนักวิจัยหรือการทบทวนวรรณกรรมในการวิจัยนั้น

การอ่านและการลงรหัส การแสดง การลดทอน และการตีความหมาย

Hsieh H-F, Shannon SE. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. Qualitative Health Research. 2005;15(9):1277-1288. doi:10.1177/1049732305276687; Zhang, Y., & Wildermuth, B. M. (2005). Qualitative Analysis of Content. Psychology. Online available at: https://www.ischool.utexas.edu/~yanz/Content_analysis.pdf; Patton, M, Q. (2002). Qualitative Research and Evaluation Methods (3 ed.). Thousand Oaks: Sage Publications. ; Mayring. (2000). Qualitative Content Analysis. Forum: Qualitative Social Research, 1(2). <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089/2385>. ; จำเนียร จวงตระกูล. (2562). การวิจัยเชิงคุณภาพ: การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เชิงคุณภาพ. วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 6 (2), 148-160. ; โยธิน แสงดี. (2024). การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ. http://www.rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=1280; จำเนียร จวงตระกูลและนวิสนันท์ วงศ์ประสิทธิ์. (2019). การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ. PAAT Journal, 2(2): 1-14. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/paatj/article/download/285/233> ; Erlingsson, C., & Brysiewicz, P. (2017). A hands-on guide to doing content analysis. African Journal of Emergency Medicine, 7(3), 93-99.

ทั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่า ในปัจจุบันชุมชนวิจัยไทย ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการสรุปสาระของเนื้อหาของข้อมูลโดยมิได้ผ่านกระบวนการของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Process) ตามหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง แม้การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการสรุปสาระของเนื้อหาของข้อมูลก็ตามวิธีการดังกล่าวยังไม่ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสรุปความ (Summative Content Analysis) (จำเนียร จวงตระกูลและนวัสนันท์ วงศ์ประสิทธิ์, 2019)

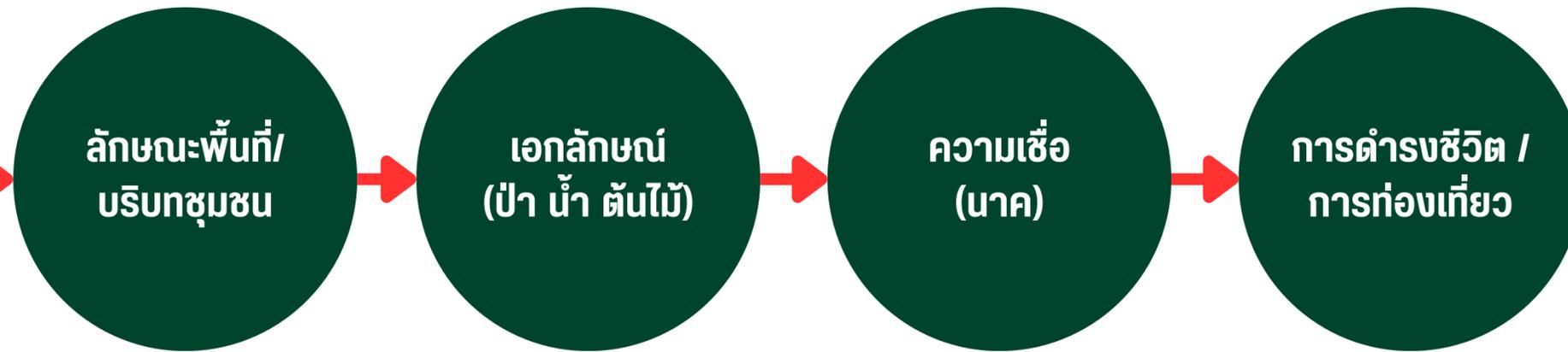

การตีความ Interpretation

กระบวนการตีความข้อมูลแบบง่าย

- อ่านละเอียดถี่ถ้วน ตกผลึก เข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญ
- การย่อและจัดระเบียบข้อมูล (เข้าใจง่าย) (วาดผังภาพ-Diagram เชื่อมโยงกัน)
- การสร้างรหัส (Coding)
- การสร้างหัวข้อเรื่อง (Categorizing)
- การสร้างหัวข้อเรื่องหลัก (Thematizing)
- สังเคราะห์ การตีความและสรุปผล

กระบวนการที่นักวิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต หรือเอกสารมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาความหมายที่ซ่อนอยู่ สร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับปรากฏการณ์ หรือตอบคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ผ่านกระบวนการ Thesis > Antithesis > Synthesis โดยตีความข้อความที่เป็นคำสำคัญ คำหลัก ความคิดรวบยอด นัยยะที่ซ่อนอยู่ และสัญญาณที่บ่งชี้ เป็นต้น

วิเคราะห์ตีความ...ต้อง...อ้างอิงทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเขียนร่วมแบบ “ผสมผสาน” เพื่อยืนยันข้อมูลว่า ข้อมูลที่ค้นพบมีความสอดคล้องกับ... เกี่ยวข้องกับ... เชื่อมโยงกับ... มีทิศทางเดียวกับ... ตรงกับ... ขัดแย้งกับ... คล้ายกับ... ตรงข้ามกับ... เป็นต้น

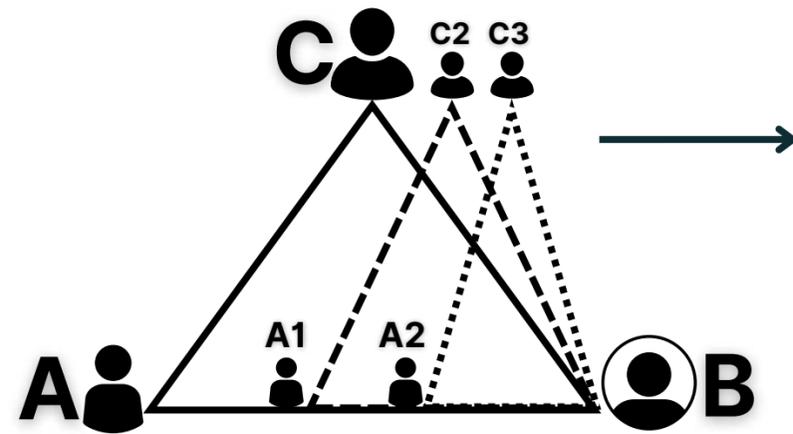
หากขาดการอ้างอิงทฤษฎี แนวคิด วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาร่วมวิเคราะห์ ตีความจะเป็นการบรรยายเชิงเรื่องเล่าทางนักทางวิชาการ คุณค่าทางการวิจัยจะน้อยลงไป

INTRODUCTION

Reliability of Qualitative Data

Data verification for reliability of qualitative data usually uses Triangulation.

#เป้าหมาย:

- Triangulation of theory
#เพิ่มความลึกซึ้งในการตีความ, ท้าทายผลลัพธ์
- Triangulation of data
#ยืนยันความสอดคล้อง, ให้มุมมองที่ครบถ้วน
- Triangulation by investigators
#ลดอคติส่วนบุคคล, เพิ่มความน่าเชื่อถือ
- Triangulation of methodology
#ชดเชยจุดอ่อนของวิธีการเดียว

- Member Check
- Peer examination
- Participatory team
- Researcher's bias
- Long-term observation

Merriam, S.B. (1998)[14]

Data Analysis interpretation, Content analysis, Thematic analysis, Textual analysis, Document analysis and Discourse analysis [15]

Differences between Thematic Analysis & Content Analysis in Table [16].

Approach	When to use	Focus	Interpretation	Example/Analyze
Content analysis	- To define, classify typical terms, expression and concepts in qualitative data.	<u>manifest content</u>	<u>descriptive method</u>	To determine the <u>data code</u> used to describe the <u>cause of the problem, Solutions, Social Support</u> and <u>New concept</u> by the researcher's interpretation <ul style="list-style-type: none"> • count the <u>frequency of specific words or phrases</u> in Questionair and Interview form.
Thematic analysis	To locate, recognize, and interpret themes and patterns in qualitative data.	<u>latent content</u>	<u>interpretive method</u>	To investigate how the psychological impact of children caused by domestic violence affects changes in learning and aggressive behavior towards society in the future. <ul style="list-style-type: none"> • delve deeper into the <u>underlying reasons behind customer opinions</u>.

Focus

QUALITATIVE RESEARCH APPROACHES

DESIGN

METHODOLOGY

QUALITATIVE DATA COLLECTION METHODS

RESULTS

COMMUNICATE RESULTS

[14] Merriam, S.B. (1998) Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.

[15] Ugwu, Chinyere. N. and Eze Val, H. U. (2023). Qualitative Research. IDOSR JOURNAL OF COMPUTER AND APPLIED SCIENCES, 8(1), 20-35. <https://www.idosr.org/wp-content/uploads/2023/01/IDOSR-JCAS-8120-35-2023.docx.pdf>

[16] Aphinya Dechalert. (2024). Content Analysis vs. Thematic Analysis: A Comprehensive Guide. <https://getthematic.com/insights/content-analysis-vs-thematic-analysis/>

INTRODUCTION

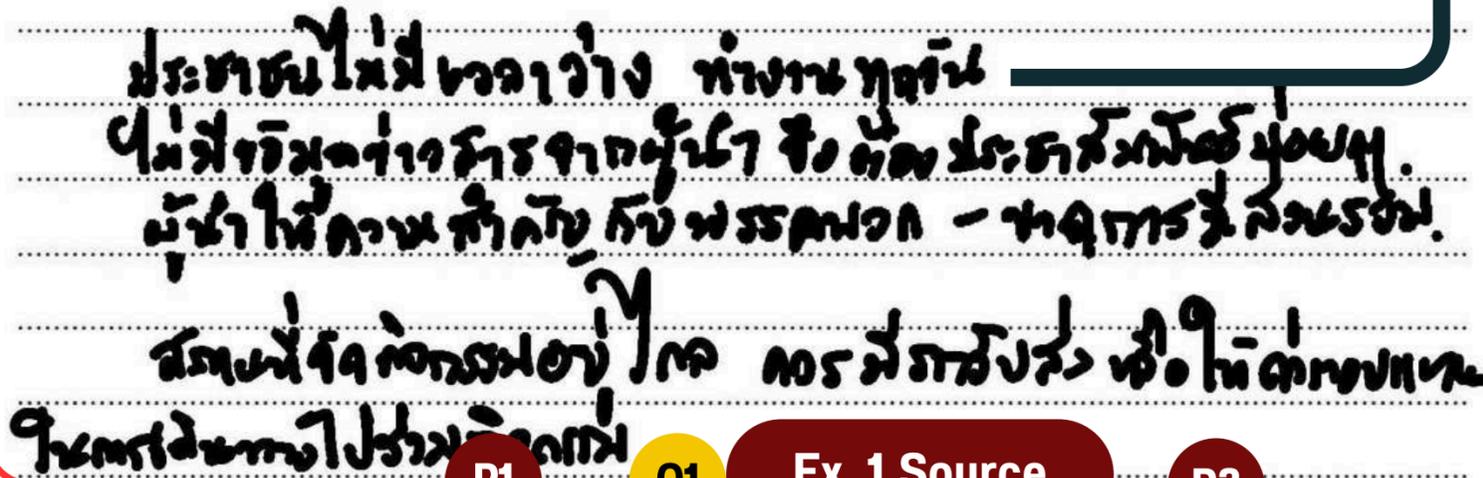
15-20 Participants/Informants

18 Sources & Up

Interpretation to create codes to find the frequency of words, phrases, issues to categorize data so that in quantitative analysis.

Open-ended Questionnaire

Section 5 Open-ended Questionnaire on the Problem, Obstacles and suggestions for innovative management of public participation and building a community network for global tourism

codes/meanings

Problems	Obstacles	Suggestions
P1: Don't have free time	O1: Work every day	S1:
P2: Don't have information	O2: Leaders focus only on their own group	Must focus on communication and public relations in the community frequently
P3: Without the participation of the people	O3: The event place is too far away	
P4: There is no car to go to the activity and no money		There should be transportation to and from the event and compensation provided.

- People **do not have free time**, **work every day**, and **do not have information from leaders**, so they must focus on communication and public relations in the community frequently. **S1**
- O2** Leaders focus only on their own group, **without the participation of the people in the community.** **P3**
- O3** - The event place is too far away. *Participants should have the use of a shuttle service or be compensated for their travel expenses for participating in the event.* [Researchers must interpret the meaning of this issue.] **P4**
- S2**

Write a preliminary conclusion

QUALITATIVE RESEARCH APPROACHES

DESIGN

METHODOLOGY

QUALITATIVE DATA COLLECTION METHODS

QUALITATIVE DATA ANALYSIS

RESULTS

Using the Basic Programme for International Students to Conduct Qualitative Research

Manual analysis - MS Word are the most suitable.

ການສຳພາດສຳລັບການຄົ້ນຄ້ວາ
ບົດຊຸມຍາຂອງຊີວິດເສດຖະກິດພັດທະນາຂອງພາກພື້ນ.

ກໍລະນີຄອນຫລວງວຽງຈັນ
(ແນວທາງການດຳລົງຊີວິດພັດທະນາເສດຖະກິດພັດທະນາຂອງປະຊາຊົນກໍລະນີສຶກສາ: ວຽງຈັນ, ສປປລາວ Republic).

Case study: Vientiane, Laos Republic [17]

ວັນທີຂອງການສຳພາດ 12/11/2017 12/11/2017 12/11/2017
ສະຖານທີ່ (ຊຸມຊົນ) ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
ຊື່ - ນາມສະກຸນ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
ເພດ ອາຍຸ ວິຊາ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
ລາຍໄດ້ຕໍ່ເດືອນ ລາຍໄດ້ຕໍ່ເດືອນ
+ ກິດຈະກຳໃນຄອບຄົວແລະລະດັບບຸກຄົນໃດຍັງໃສ່ບົດຊຸມຍາເສດຖະກິດພັດທະນາ.

- 1) ທ່ານມີວິທີການຂອງການຫາຜ່ອນຕໍາໃຊ້ຈ່າຍໃນປະຈຳວັນ / ເດືອນມີວິທີການແນວໃດ?
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
- 2) ທ່ານມີວິທີການເພີ່ມລາຍໄດ້ໃນແຕ່ມື້ / ເດືອນດ້ວຍວິທີການແນວໃດ?
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
- 3) ທ່ານມີວິທີການປະປັດເງິນໃນແຕ່ລະເດືອນແນວໃດ?
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
- 4) ທ່ານມີວິທີການດຳລົງຊີວິດແບບພັດທະນາແນວໃດ?
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
- 5) ທ່ານມີການອາໄສ ແລະ ຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມແບບພັດທະນາດ້ວຍວິທີໃດ?
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ
- 6) ທ່ານມີວິທີການຊ່ວຍເຫຼືອກັນໃນຄອບຄົວ ແລະ ຍາດພື້ນຖານແນວໃດ?
ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ ສະຖານທີ່ ສຳພາດ

This file has been translated from Lao, Thai and English.

File Open

Informants	Comments	Health	Quality of education	Wasteful	Family income	Community	Salary of job and property	Family relationship
1	Best Teacher	Good health	I have studied for the government and I will be employed in the city because I had the government certificate.	Enough to working hard	Large income on both if counting together, we will help each other.	Good environment	Good because there are some officials who have facilitated a family and employed like a close relative.	Very good
2	Best Teacher	Good health	Not so good	Not so good	Work on time	Good environment	Not so good	Have a good relationship
3	Office	Employee on the local government is healthy.	Lack of access to education	Not so good	It is not enough to support the family.	Traffic jams	The road is narrow and very bad.	Have a good relationship
4	Best Teacher	Good health	Not so good	Enough to working hard	Large income on both if counting together, we will help each other.	Good environment	Good because there are some officials who have facilitated a family and employed like a close relative.	Very good
5	The Local Tea Office	Does not work in Vietnam as an accountant	Does not work in Vietnam as an accountant	Does not work in Vietnam as an accountant	Does not work in Vietnam as an accountant	Does not work in Vietnam as an accountant	Does not work in Vietnam as an accountant	Does not work in Vietnam as an accountant

Codes / Meanings / frequency

Example: Codes & Meanings

Codes	Meanings	Frequency	Percent
HH1	Good health		
HH2	Moderate health		

Find

30 informants

SSRU

1

อ่านข้อมูลสัมภาษณ์อย่างละเอียดที่ถ้วน ตกผลึก
เข้าใจสาระสำคัญในข้อความของข้อมูลผู้รู้จริง

2

การกำหนดคำสำคัญ (Keywords) ไว้ล่วงหน้า
แนบรหัส (Code-คำ/วลี)

แบบสัมภาษณ์

— **Advanced Qualitative Research Methodology**
Guideline for Living on Sufficient Economy Philosophy of ASEAN
Peoples Case study: Vientiane, Laos Republic [18]

ตัวอย่าง

Page 21

Summative Content Analysis
(วิเคราะห์เนื้อหาแบบสรุปความ)

3 การย่อและจัดระเบียบข้อมูล
(ลดทอนข้อมูล)

4 ใส่รหัส Code ระหว่างการวิเคราะห์
เพื่อหาความถี่-ซ้ำ ในสิ่งที่สนใจ

Re1: ใช้จ่ายสิ่งจำเป็น, Re2: วางแผนจัดสรรเงิน

เพิ่มเติมในระหว่างการวิเคราะห์ได้

5 สังเคราะห์ ตีความและสรุปผล

ผู้รู้จริง	Community	Living base on the Sufficiency Economy Philosophy			
		1: Reducing expenses	2: Increasing income	3: saving	4: Self-sufficiency
1	บ้านทุ่งสว่างนาง	ผ่อนการเดินเที่ยว ซื้อจ่ายของ แต่อย่างต้องมีเหตุผล Re2	เป็นรายได้แต่ละเดือนมาเก็บไว้	ไปเดินไปเที่ยวแบบมีงอบเวต บ ได้ไปทุกมือ	อยู่กับแบบมีระเบียบวินัยเป็น ระบบเก็บเล็กเก็บน้อย Re2
2	บ้านสัวโละ	บซื้อในสิ่งที่ไม่จำเป็น Re1	เลี้ยงเปิดเลี้ยงไก่ Re2	บเล่นกินฟุ่มเฟือย Re1	ครอบครัวยังไม่ทำนาอยู่เขต นอก เลี้ยงวัว
3	ห้องการที่ทำงาน	มีการจัดสรร วางแผนการเงิน	เพิ่มพูนปลูกฝัง	ฝากประหยัดในธนาคาร Re2	บเล่นกินฟุ่มเฟือย Re1
4	บ้านสว่าง	ซื้อแต่สิ่งที่จำเป็น Re1	หากทำงานเสริมยามว่าง	ตัดสิ่งไม่จำเป็นออกไป	สิ่งของเครื่องใช้ต้องให้เหมาะ สมกับครอบครัว
5	ห้องการบ้านธาตุ หลวงใต้	ต้องจัดสรรในการใช้จ่ายอย่าง คึกแ Re2	เพิ่มพูนปลูกฝัง และเลี้ยงสัตว์	ฝากประหยัดในธนาคาร Re2	บให้ฟุ่มเฟือย Re1

ระบุ-กำหนดจำนวน
หาความถี่
(frequency)

ผู้นำชุมชน (ผู้รู้จริง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) มีการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบการลดค่าใช้จ่ายด้วยวิธีการวางแผนจัดสรรเงินก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายมากที่สุด ซึ่งมีการซื้อสิ่งของอย่างมีเหตุมีผล มีวินัยในการดำรงชีวิต รู้จักการเก็บออมโดยการฝากธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของภูสิทธ์ ภูคำชะโนด (2555) ได้ชี้ว่าแนวทางการดำรงชีวิตแบบพอเพียงของประชาชนในชุมชนเมืองจะต้องมีวินัยการใช้เงินและรู้จักเก็บออมมีบัญชีฝากธนาคารเมื่อมีเงินเหลือใช้จ่ายแต่ละเดือน ทั้งนี้ในการจับจ่ายซื้อสินค้าหรือสิ่งของส่วนตัวและครอบครัวต้องคำนึงถึง “ความจำเป็น” ที่พอประมาณเพื่อไม่ให้เกิดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตแต่ละวัน ซึ่งตรงกับนิยามเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในหลวงรัชกาลที่ 9 ในด้านความพอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (ภูมิพลอดุลยเดช,พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา, 2552; มุลนิธิชัยพัฒนา, 2557)

ภูสิทธ์ ภูคำชะโนด. (2555). แนวทางการดำรงชีวิตอย่างมีสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนเมืองเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

phusit.ph@ssru.ac.th

[18] Phukamchanoad, P. (2018). Guideline for Living on Sufficient Economy Philosophy of ASEAN Peoples Case study: Vientiane, Laos Republic. Suan Sunandha Rajabhat University. [19-20] ภูมิพลอดุลยเดช,พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2552). คำพ่อสอน: ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง/มูลนิธิพระดาบส (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ; มูลนิธิชัยพัฒนา. (2557). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Thematic TA Analysis

การวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งระบุ วิเคราะห์ และตีความรูปแบบความหมายภายในข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสำรวจ บันทึกการสนทนากลุ่ม นักวิจัยต้องตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อกำหนดแก่นเรื่อง (Theme) - หัวข้อ (topics), แนวคิด (ideas) and รูปแบบความหมาย (patterns of meaning) ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เป็นที่นิยมในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีจุดเริ่มมาจากนักวิจัยทางจิตวิทยา Virginia Braun and Victoria Clarke (1).
พัฒนา 6 กระบวนการการวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) เป็นวิธีการยืดหยุ่น (flexible method) มากที่สุด

6 กระบวนการวิเคราะห์เชิงประเด็น

- Step 1: **Familiarization** (อ่านซ้ำๆ จนคุ้นเคย ตีพิมพ์กับข้อมูลที่ได้อ่าน จนตกผลึก เข้าใจอย่างถ่องแท้)
- Step 2: **Coding** (เข้ารหัสวิเคราะห์หัวข้อเน้นประเด็นสำคัญ จัดบันทึกทำป้ายกำกับอย่างเป็นระบบ)
- Step 3: **Identifying themes** (จัดกลุ่มรหัส และแนวคิดที่ซ้ำกัน สร้างริม (Theme) เชื่อมโยงกันตามเนื้อหา)
- Step 4: **Reviewing themes** (ตรวจสอบ ปรับ รวม ลบว่าแต่ละริมสอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างแน่ใจ)
- Step 5: **Defining and naming themes** (กำหนดให้ชัดเจนว่าริมเกี่ยวกับอะไรและตั้งชื่อแตกต่างจากรหัสตอบคำถามวิจัย)
- Step 6: **Writing up** (เขียนวิเคราะห์ตามริมที่กำหนดไว้ ที่สำคัญ “ยกคำพูด” (Quotations) มาสนับสนุนผลการค้นพบจะทำให้มีน้ำหนักมากขึ้น)

Thematic Analysis

เหมาะสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสมบูรณ

การวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) เป็นวิธีการอย่างเป็นระบบในการแยกแยะและจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเห็น ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และข้อมูลพรรณนาอื่นๆ การวิเคราะห์เชิงประเด็นสามารถวิเคราะห์ชุดข้อมูลที่มีแหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพหลายแหล่ง และดึงประเด็นหลักที่ครอบคลุมชุดข้อมูลทั้งหมดออกมาให้ได้...For flexible, exploratory research: Thematic analysis can be used in both deductive (theory-driven) and inductive (data-driven) studies, and research questions can evolve as the analysis progresses....

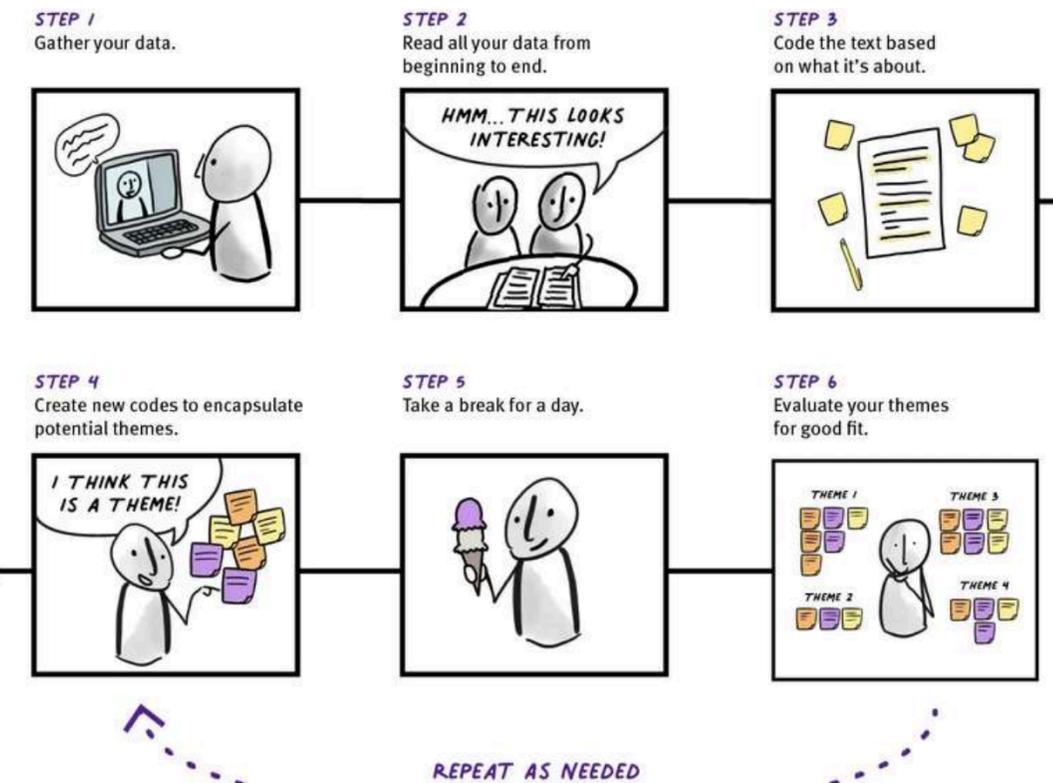
Coding qualitative data

Interview extract	Codes
Personally, I'm not sure. I think the climate is changing, sure, but I don't know why or how. People say you should trust the experts, but who's to say they don't have their own reasons for pushing this narrative? I'm not saying they're wrong, I'm just saying there's reasons not to 100% trust them. The facts keep changing - it used to be called global warming.	<ul style="list-style-type: none"> • Uncertainty • Acknowledgement of climate ch • Distrust of experts • Changing terminology

<https://www.scribbr.com/methodology/thematic-analysis/>

6 Steps to Doing a Thematic Analysis

NNGROUP.COM NN/g

Source: Nielsen Norman Group

(1) Terry, G., Hayfield, N., Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic analysis. The SAGE handbook of qualitative research in psychology, 2(17-37), 25.; Maria Rosala. (August 17, 2022). How to Analyze Qualitative Data from UX Research: Thematic Analysis. <https://www.nngroup.com/articles/thematic-analysis/>

Advanced Qualitative Research Methodology

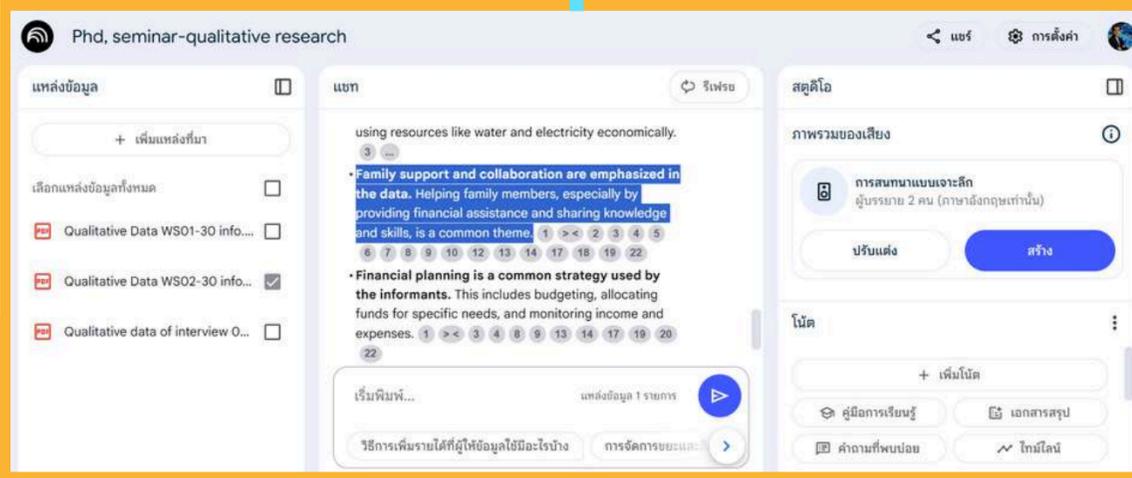
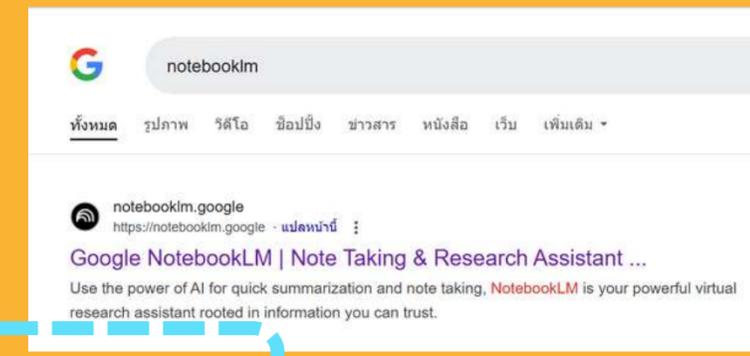
Integrated Innovative Design for Elderly Professions towards Public Participation:
A Case Study of Wat Pracharabuedham Community, Dusit District, Bangkok. [18]

Creating a brief qualitative data overview that highlights significant concepts.

Currently, it is regarded to be the best AI program for researchers.

NotebookLM

- ### Important Themes
- **Saving money** is crucial for those who follow the philosophy of sufficiency economy. The data frequently mention saving practices such as depositing money in banks and piggy banks.
 - **Self-sufficiency** is a prominent theme. Many informants practice raising animals, growing vegetables, and farming to achieve self-sufficiency.
 - **Family support and collaboration** are emphasized in the data. Helping family members, especially by providing financial assistance and sharing knowledge and skills, is a common theme.

phusit.ph@ssru.ac.th

การเขียนกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพมี “ความยืดหยุ่นสูง” ใช้เป็นแนวทาง “ไม่ติดตำรา” สามารถปรับได้ตามความก้าวหน้าของการศึกษาและข้อมูลหลักฐานที่ค้นพบอย่างมีนัยสำคัญ!

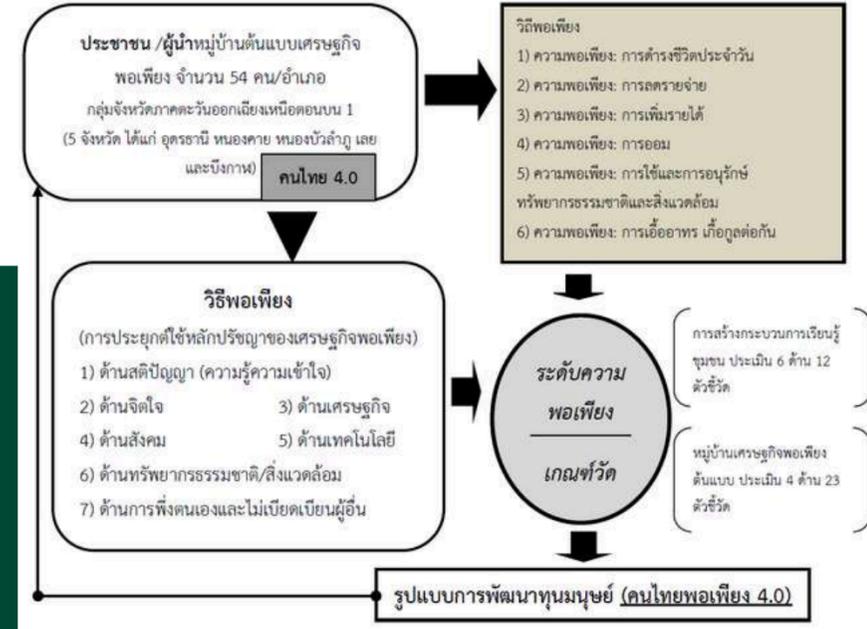
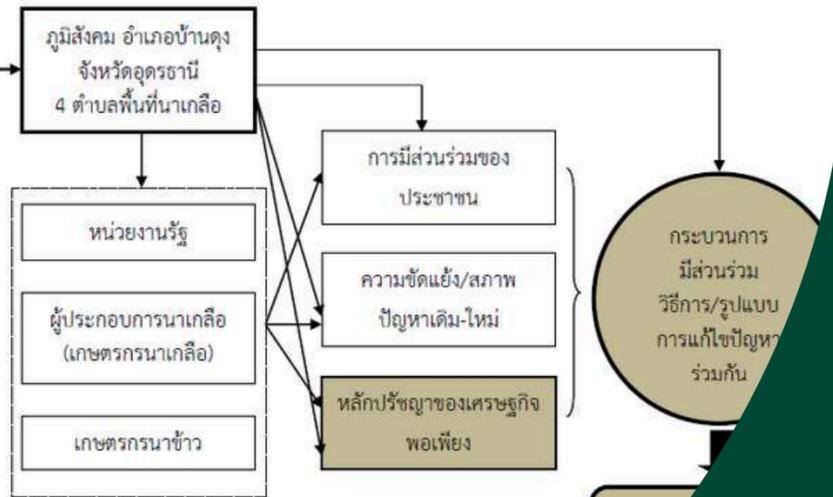
กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการอธิบายเชื่อมโยงประเด็นหลักที่ต้องศึกษา ทั้งเป็นปัจจัย ตัวแปร หรือโครงสร้างหลัก โดยต้องเลือกอย่างพิถีพิถันถึงตัวแปรหรือปัจจัยใดสำคัญที่สุด มีความสัมพันธ์มากที่สุด มีความหมายมากที่สุด ทั้งในรูปแบบกราฟิกหรือรูปแบบการบรรยายหรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ สถิติต่างๆ

แนวทางการเขียนกรอบวิจัยเชิงคุณภาพ

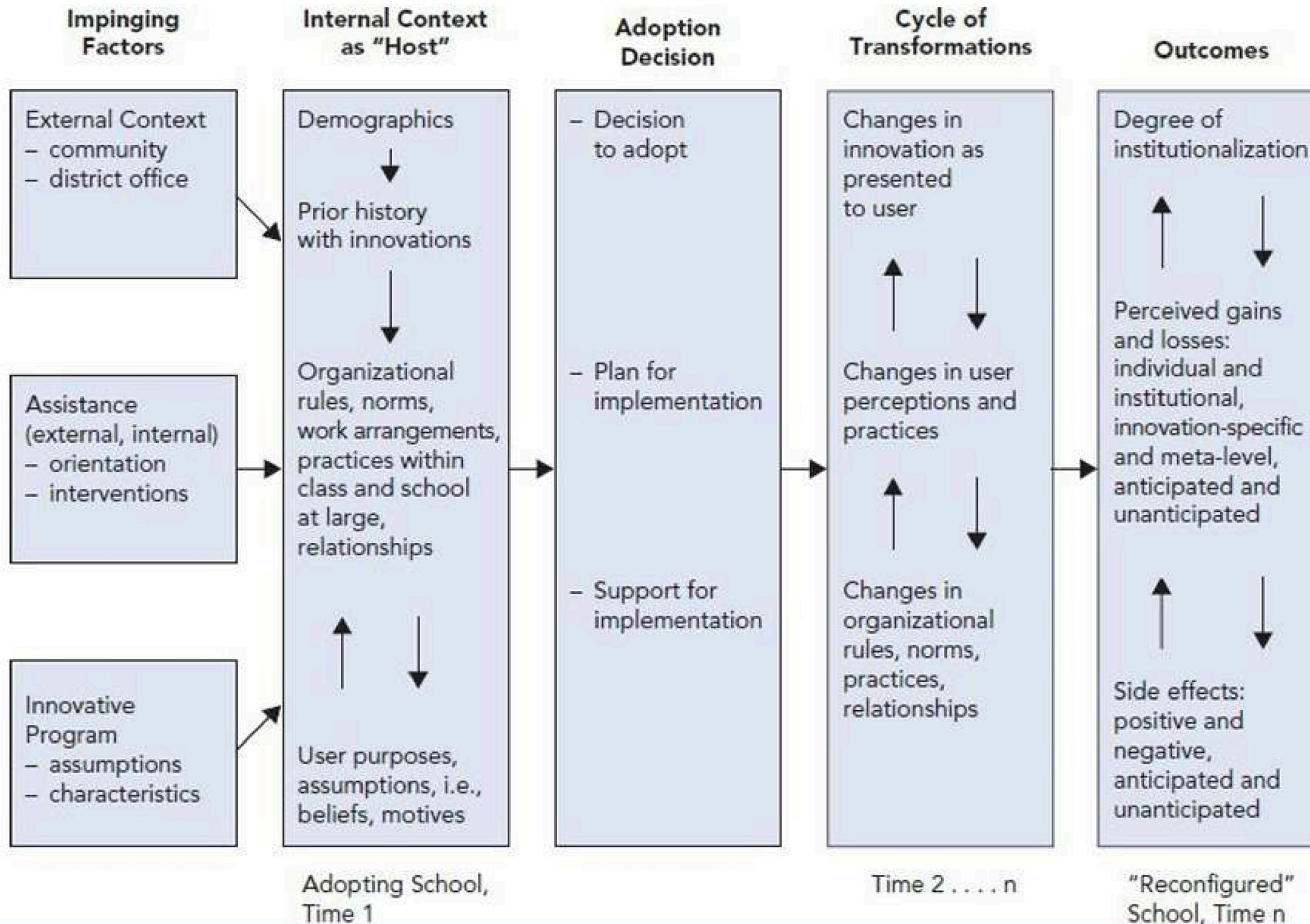
Using boxes, circles, and descriptive text, create a visual representation of your framework.

- 1 Select your topic and craft research questions
- 2 Conduct a thorough literature review.
- 3 Identify and define key concepts.
- 4 Elaborate on the relationships between concepts.

- 5 Create a visual diagram.
- 6 Write your narrative explanation.
- 7 Prepare to revise.

ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. (2565). การออกแบบนวัตกรรมอาชีพของผู้สูงอายุแบบบูรณาการบนความร่วมมือของชุมชนวัดประชาราษฎร์บึงบอระเพ็ด กรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.). (เป็นร่างกรอบแนวคิดในการทำงานวิจัยภาคกลาง)

Source:

(1) Huberman, A. M., & Miles, M. B. (1984). *Innovation up close: How school improvement works*. New York: Plenum.

(2) H.-G. (2014). [Review of Qualitative Data Analysis. A Methods Sourcebook 3rd Edition, by M. B. Miles, A. M. Huberman, & J. Saldaña]. *Zeitschrift Für Personalforschung / German Journal of Research in Human Resource Management*, 28(4), 485-487. <http://www.jstor.org/stable/24332877> (<https://www.metodos.work/wp-content/uploads/2024/01/Qualitative-Data-Analysis.pdf>)

ท້อยความสำคัญ การเขียนรายงานผลการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่สำคัญที่สุด คือ “นักวิจัย” จะเป็นกลไกสำคัญในการได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพ โดยอาศัยข้อคำถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนา การจดบันทึก แบบสัมภาษณ์ด้วยอัตวิสัย จะไปลงพื้นที่ภาคสนาม (Field) พร้อมกับอุปกรณ์การเก็บข้อมูล ทั้งแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสังเกต การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ การค้นข้อมูลเอกสาร และสื่ออื่น ๆ พร้อมกับการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อลดอคติและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์เชิงประเด็น (Thematic Analysis) แล้วเขียนรายงานผลตามธีม (Theme) ให้ตอบคำถามการวิจัยอย่างเป็นเหตุเป็นผล.

สรุปวิเคราะห์
เนื้อหาแบบง่าย

การปรากฏวิจัยเชิง
คุณภาพ ในแบบ
ผสมผสาน (Mixed
Methods)

การวิจัยเชิงคุณภาพมักจะถูกผนวกไว้กับการวิจัยเชิงปริมาณ (ในคำถามปลายเปิด) และการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

- (บอกให้ชัด) ว่า งานวิจัยเรื่อง “บุพปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และ**การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research)**

- **เครื่องมือวิจัย: แบบสัมภาษณ์** ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Keys informant) โดยผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ใหญ่บ้านหรือประธานชุมชนหรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการแต่ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่าเป็นปราชญ์ท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 17 หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้กำหนดเป็นข้อคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดทุกข้อเพื่อเป็นการใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพลักษณะข้อมูลแบบสามเส้า

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) ตามโครงสร้างเนื้อหาจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากคำสัมภาษณ์ของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนตามจำนวนที่กำหนดไว้ในโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ทั้ง 17 หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นข้อมูลครบถ้วนจากการสัมภาษณ์แล้ว

phusit.ph@ssru.ac.th

https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/Phusit_Phuk?s=&y=

เชิงปฏิบัติการ แบบสัมภาษณ์

ตัวอย่าง

ข้อมูลนี้ที่ต้องการนำไปเขียนไว้ในรายงานการวิจัย

อ่านข้อมูลดิบ (ลดทอนข้อมูล)

พิมพ์ลงในตารางแยกข้อคำถามและคำตอบ ตีความ เข้ารหัส (Code) วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป

คำถาม	ผู้จริง/พื้นที่			เข้ารหัส (Code)	วิเคราะห์จัดระเบียบ (ความถี่)	สังเคราะห์และสรุป
	คนที่ 1 บ้านโพตอง	คนที่ 2 บ้านพะวง	คนที่ 3 ห้องการสถานทูตเยอรมัน			
1) ลดรายจ่าย	สร้างเศรษฐกิจครอบครัว ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ใช้เงินในทางที่ถูกต้อง และมีประโยชน์	ซื้อแต่สิ่งที่จำเป็นที่สุดในครอบครัว หยุดการเล่นกินฟุ่มเฟือย หลุดพ้นการใช้จ่ายในแต่ละวันให้น้อยลง เช่น อาหารการกิน เครื่องนุ่ง ที่มีราคาแพง	หยุดผ่อนการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย เช่น สิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต	ลจ1: ใช้เงินซื้อสิ่งจำเป็น ลจ2: หยุดการฟุ่มเฟือย ลจ3: ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์	ลจ1: // + กอ1: // ลจ2: // + กอ2: // -	วิธีการลดรายจ่ายที่ประชาชนใช้ในการดำรงชีวิตมากที่สุด มี 2 วิธี คือ 1) การใช้เงินที่หามาได้ในการซื้อสิ่งของที่จำเป็นใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต 2) หยุดจ่ายเงินซื้อและใช้ในสินค้าฟุ่มเฟือย และกิจกรรมสังสรรค์
2) เพิ่มรายได้	เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ทำนา	ชอกหาเวียกเสริมยามว่าง หรือ ยามเลิกการ เช่น การค้าขาย เวียก นอก หรือ ปลูกผักเลี้ยงสัตว์ เพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว	เก็บเงินประหยัดโดยการทยอยดะปุ๊กออมสิน	พด1: ทำนา พด2: เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก พด3: ค้าขายเสริม พด4: ทยอยดะปุ๊กออมสิน	พด1: / พด2: // + ลจ3: / พด3: / -	วิธีการเพิ่มรายได้ที่ประชาชนยึดปฏิบัติมากที่สุดคือ การเลี้ยงสัตว์และการปลูกผักขาย
3) เก็บออม	ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ค่าน้ำค่าไฟ ค่าน้ำมันรถ บ่เล่นกินฟุ่มเฟือย กินเหล้ากินเบียร์	ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นและฟุ่มเฟือยในแต่ละเดือนและสิ่งที่ไม่จำเป็นคือ กินเหล้า เมายา ชุมแซวอื่นๆ ใช้ค่าโทร ค่าไฟ ค่าน้ำให้ลดลง	หักค่าใช้จ่ายประจำเดือนเหลือเงินฝากธนาคาร	กอ1: ใช้จ่ายสิ่งจำเป็น กอ2: หยุดการฟุ่มเฟือย กอ3: เงินเหลือจ่ายฝากธนาคาร	- - กอ3: / + พด4: /	วิธีการเก็บออมเงินที่ประชาชนใช้ในชีวิตรประจำวัน คือการเก็บออมในกระปุ๊กออมสินจากเงินเหลือใช้แต่ละวันเมื่อถึงสิ้นเดือนจะนำไปฝากธนาคาร

อ่านทั้งหมดแบบองค์รวม

เนื้อหาสำคัญที่เป็น
เชิงคุณภาพจะถูก
ระบุไว้ใน
การเขียน
รายงานวิจัย

เนื้อหาสำคัญ การเขียนรายงานผลการวิจัย

ภูสิทธ์ ภูคำชะโนด. (2562). บุพปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง (ดุษฎีนิพนธ์ การบริหารการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

บทที่ 4 ผลการวิจัย

- ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพิ่มเติมกับ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านผู้นำหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง (Area Base) ในเชิงลึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกิดขึ้นในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ตลอดจนนำมาใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เพื่อให้เกิดความลุ่มลึก สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ ที่เกิดขึ้นจริง ที่แนวคิดและทฤษฎีไม่สามารถอธิบายได้อย่างละเอียด ผลการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้
- การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมของสมาชิกในครอบครัว (fmsp) มีอิทธิพลทางตรงต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครอบครัว (asepf) ที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 อย่างมี

เชิงปริมาณ
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การมีส่วนร่วม
กิจกรรมทางสังคม
ของสมาชิกใน
ครอบครัว(fmsp)

0.34*

การนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอ
เพียงไปใช้ใน
ครอบครัว(asepf)

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมจากผู้นำหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 17 คน เพื่อค้นหาถึงเหตุผลมาอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมายได้ให้เหตุผลถึงสาเหตุของการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมของสมาชิกในครอบครัว ที่ส่งผลทางตรงทำให้ประชาชนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครอบครัว ดังมีรายละเอียดที่ว่า การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมของสมาชิกในครอบครัว ทั้งการมีส่วนร่วมทางสังคมวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มีความทันสมัย การรักษาวัตถุธรรมให้คงอยู่ และการรับการสนับสนุนในกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครอบครัว ด้วยเหตุที่ว่า **ผู้นำครอบครัวและผู้นำหมู่บ้าน พ่อหลวงแม่หลวงมีอิทธิพลสูงเพราะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในครอบครัวและลูกบ้าน ผู้นำต้องทำเป็นแบบอย่างก่อนจนสำเร็จ ต้องทำนำหน้าลูกบ้านก่อน ลูกบ้านถึงเชื่อถือ โดยบ้านของผู้นำจะมีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ทำบุญซีครัวเรือน การออมเงิน ไว้เป็นพื้นฐาน** ดังคำกล่าวของกลุ่มเป้าหมายที่ว่า...

→ **ข้อความนี้เป็น Quotation**

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/233351/160221>

ภูสิทธ์ ภูคำชะโนด, บัณฑิต ผิงนิรันดร์, & โภมา ไพศาล. (2019). บุพปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัวของหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง. Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University, 11(2). <https://doi.org/10.53848/irdssru.v11i2.233351>

phusit.ph@ssru.ac.th

https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/Phusit_Phuk?s=&y=

“...พื้นที่บ้านของกลุ่มผู้นำส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตัวเองในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงในด้านการเกษตร ยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้ำจายด้วย พยายามให้ชาวบ้านมีกิจกรรมทำร่วมกันเพราะต้องมีความสามัคคี รักใคร่ ประองดองกัน มีการอบรมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน และนำมาลองใช้เพื่อให้เป็นต้นแบบของชาวบ้าน มาปรับกับตัวเองและครอบครัว ยังรวมถึงมีการปลูกผักที่ปลอดภัยไว้ในครัวเรือน เลี้ยงปลา ไก่ เป็ด หมู ไว้สำหรับเป็นอาหารยามจำเป็น พยายามให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อให้ส่วนรวมมีโอกาสได้มาร่วมกันพัฒนาตนเอง และพยายามสอนลูกให้รู้จักการประหยัด อุดออม...”

เนื้อความในงาน
วิจัยระดับชาติ

ถ้อยความสำคัญ

การเขียนรายงานผลการวิจัย

สกสว./วช.

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.(2569). รูปแบบการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้สูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดราชบุรี (ร่างรายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

บทที่ 4 ผลการวิจัย

- จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับความพร้อมในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยในจังหวัดราชบุรีให้สมรรถนะสามารถประกอบอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **พบว่า**

- ปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับความพร้อมในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยให้มีสมรรถนะสามารถประกอบอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่หลากหลายตำแหน่ง ตั้งแต่ระดับผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ ภาครัฐ ไปจนถึงผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน **พบว่า การจัดอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะ ความรู้ และศักยภาพของผู้สูงวัยในชุมชน โดยเล็งเห็นว่าการสร้างโอกาสให้ผู้สูงวัยสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้สูงวัยยังคงมีคุณค่าในสังคมและสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดภาระของครอบครัวและสังคมในภาพรวม ทั้งนี้ตามข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายก เทศมนตรีท่านหนึ่งในพื้นที่ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2568) ได้ระบุว่า**

“ทางเทศบาลได้สนับสนุนการดำเนินการในหลายมิติ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ตามความสนใจและศักยภาพของผู้สูงอายุ การส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าหรือให้บริการร่วมกัน การสนับสนุนช่องทางการตลาดผ่านการจัดงานเทศกาลหรือกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการให้คำปรึกษาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม ตลอดจนมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพหรือฝึกฝนทักษะใหม่ๆ เพื่อให้ผู้สูงวัยสามารถใช้เครื่องมือได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย”

Quotation

ตัวอย่างจากงานวิจัย สกสว.

phusit.ph@ssru.ac.th

https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/Phusit_Phuk?s=&y=

ลด

#ลดหล่อมลำเสรษฐกิจและสังคม
#ดุสิตระบ

หล่อม

#ลดหล่อมลำเสรษฐกิจและสังคม
#ดุสิตระบ

ลำ

#ลดหล่อมลำเสรษฐกิจและสังคม
#ดุสิตระบ

Q&A Session

*Please ask questions
and let's discuss*

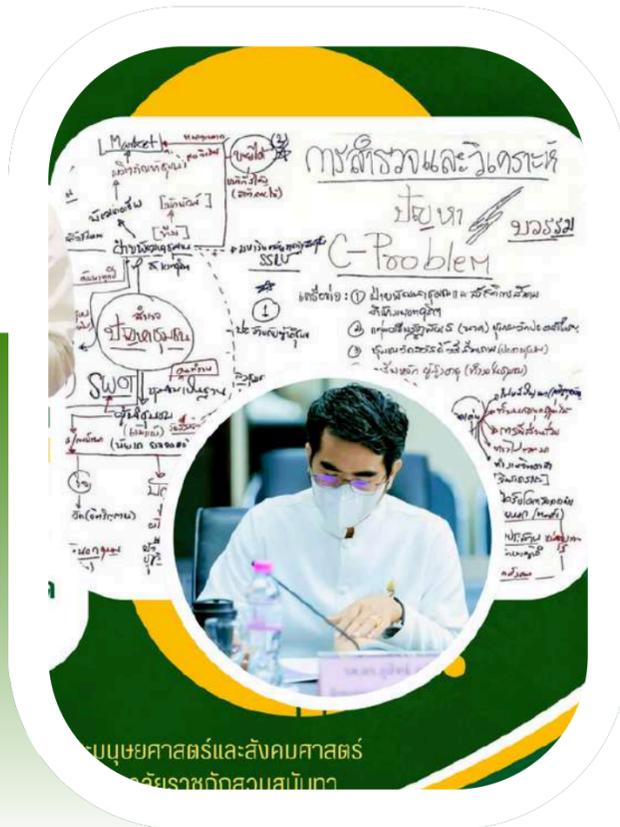
“นักวิจัยเป็นเครื่องมือการวิจัยที่ดีที่สุด”

phusit.ph@ssru.ac.th

https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/Phusit_Phuk?s=&y=

Thank You For Your Attention

Phone

083-177-5973

Email

phusit.ph@ssru.ac.th

Website

https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/Phusit_Phuk?s=&y=

